

Complexnummer: 504680

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Oud-Katholieke Kerk

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

504683, 504689, 504695

Woonplaats

Amsterdam

Gemeente

Amsterdam

Provincie

Noord-Holland

Hoofdadres van hoofdobject

Ruysdaelstraat 37, 1071 XA Amsterdam

Complexomschrijving

Inleiding

Op de hoek van de Ruysdaelstraat en Pieter Baststraat in rationalistische trant opgetrokken KERK met bijbehorende PASTORIE en SACRISTIE met 'LEERINGKAMER' (de laatste aan de Pieter Baststraat) uit 1913-1914 naar een ontwerp van J.W.F. Hartkamp in opdracht van C.G. van Riel (voorzitter) en F.H. de Haan (secretaris) namens het Bestuur van de Oude Bisschoppelijke Clerezij. Achter de pastorie ligt een in neo-renaissancistische vorm aangelegde rechthoekige tuin. Aan weerszijden van het neo-romaanse kerkportaal zijn sierijzeren hekken geplaatst. De constructiewerkzaamheden werden uitgevoerd door de Amsterdamsche Fabrik van Cement-ijzerwerken (Systeem Mortier). De aannemer was G. Roelofsen en Zn.

De kerk is een voortzetting van de voormalige statie 'De Ooievaar' aan de Barndesteeg.

Het interieur bestaat deels uit oudere realia afkomstig uit de Barndesteeg en uit de Oud-Katholieke schuilkerk aan de Brouwersgracht en deels uit recentere onderdelen.

Omschrijving

Op een L-vormige plattegrond opgetrokken kerkcomplex karakteristiek voor de tijd van ontstaan vanwege de vormgeving in rationalistische architectuur met neo-romaanse elementen (portaal). De gebouwen zijn van baksteen met rond de vensters natuurstenen aanzet-, hoek- en sluitstenen. Voor de omschrijving van de interieuronderdelen

van verschillende aard zie de objectomschrijving bij Ruysdaelstraat 39.

Waardering

Het complex is van algemeen belang wegens architectuurhistorische waarde vanwege zijn bouwkundige details, onder andere van de toren.

Van zeer groot cultuurhistorisch belang zijn echter vooral de historische onderdelen van het interieur die eens behoorden aan de voormalige statie 'De Ooievaar' aan de Barndesteeg, met name het altaar in Louis XVI-stijl, de preekstoel uit circa 1750 en de communiebank. Van groot belang zijn ook een Maria-beeldje en de beelden van Petrus en Paulus (waar de kerk aan gewijd is) en die van Willibrord en Johannes, afkomstig uit de Oud-Katholieke schuilkerk aan de Brouwersgracht, evenals de recentere doopvont met zinken deksel en een koperen kandelaar.

Historisch is de kerk van belang als voortzetting van een oude statie. Tot slot van belang voor de directe omgeving vanwege de monumentale toren en de ligging op de hoek van de Ruysdaelstraat en de Pieter Baststraat.

Monumentnummer*: 504683

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 1 november 1996
Kadaster deel/nr: 82968/62

Complexnummer

504680

Complexnaam

Oud-Katholieke Kerk

*Woonplaats**

Amsterdam

*Gemeente**

Amsterdam

*Provincie**

Noord-Holland

*Straat**

Ruysdaelstraat

*Nr**

37

*Toev.**

*Postcode**

1071 XA

*Woonplaats**

Amsterdam

Situering

Locatie

Zuid

*Kadastrale gemeente**

Amsterdam

*Sectie**

U

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

7381

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

Als PASTORIE bij de Oud-Katholieke Kerk ter linkerzijde (O) daarvan gebouwd bakstenen woonhuis op een rechthoekige plattegrond, met achterliggende in neo-rennaissance-stijl vormgegeven tuin, bestaande uit drie bouwlagen: beganegrond, verdieping en een flauw risalerende kapverdieping onder een combinatie van tent- en zadeldak bedekt met rode pannen.

Twee vensterassen brede risaliet met puntgevel afgedekt met natuursteen waarin diepliggende vensters van gelijk formaat met schuiframen en kruisvormige bovenlichten. Hoekstenen aan weerszijden van de vensters.

Ingangstravee één vensteras breed met rechthoekige entree bereikbaar via een uit drie treden bestaande hardstenen stoep met sierijzeren hek op bakstenen plint. Rechthoekige eikehouten deur met terugliggend paneel waarin rechthoekig venster. Zesruits bovenlicht met glas-in-lood. Op de verdieping een in tweeën verdeeld venster met schuiframen en kruisvormig onderverdeelde bovenlichten. Veranda aan de achterzijde met bovenliggend balcon.

Waardering

Pastorie van cultuurhistorisch en typologisch belang alsook van belang als functioneel onderdeel van de Oud-Katholieke Kerk.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Religieuze gebouwen

Kerkelijke dienstwoning

Pastorie(F)

Monumentnummer*: 504689

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 1 november 1996
Kadaster deel/nr: 82968/59

Monumentnaam**

Oud-Katholieke Kerk

Complexnummer

504680

Complexnaam

Oud-Katholieke Kerk

Woonplaats*

Amsterdam

Gemeente*

Amsterdam

Provincie*

Noord-Holland

Straat*

Ruysdaelstraat

Nr*

39

Toev.*

Postcode*

1071 XA

Woonplaats*

Amsterdam

Situering

Locatie

Zuid

Kadastrale gemeente*

Amsterdam

Sectie*

U

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

7381

Rijksmonumentomschrijving**

Op een rechthoekige plattegrond gebouwde bakstenen KERK met bijbehorend hekwerk bestaande uit een enkel schip onder een zadeldak met alleen door natuursteen geaccentueerde aanzet-, sluit- en hoekstenen rond de rechthoekige dubbele en driedubbele vensters met bakstenen verdeling. Gevelbekroning met kruis. Neo-romaans portaal toegankelijk via een uit drie treden bestaande hardstenen stoep met aan weerszijden kapiteelachtig gelede kolommen op sokkels met versnijding onder een zadeldak met natuurstenen kruis. In het portaal een naar binnen verspringende rij archivoltten op natuurstenen kraagstenen boven een rij gemetselde portaalwangen.

Rechthoekige geprofileerde eikehouten dubbele deur onder een natuurstenen latei waarop geschilderd: 'Oud-Katholieke Kerk'.

In het boogveld een door baksteen in drieën onderverdeeld bovenlicht met glas-in-lood.

Links van het portaal een bescheiden halfronde uitbouw, waarin diepgelegen vensters met glas-in-lood, die beneden - in de vorm van een ingesneden sokkel - en boven vijfhoekig geknikt is. Rechts op de hoek een iets uitgemetselde toren met afgeschuinde hoeken. Het bovendeel - onder een zadeldak - is opnieuw enigszins uitgemetseld met in de knik enkele en dubbele mezekouwen. De toren heeft aan drie zijden - uitgezonderd de zuidzijde die is voorzien van een door een bakstenen stijl in tweeën verdeeld venster - vierkante wijzerplaten omlijst

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

door pilasters en kroonlijsten in een niet-klassieke vorm.

Aan weerskanten van het portaal twee sierijzeren hekken.

Interieur

De kerk herbergt een aantal belangrijke interieuronderdelen.

Het hoogaltaar uit het begin van de 18de eeuw bestaat uit een altaartafel en een retabel met altaarstuk. Het retabel heeft de vorm van een barok tempelfront. Een toogvormige opening met schilderstuk en een overstekende kap, die wordt ondersteund door zuilen met composiet kapiteel (acanthusbladeren en Ionische voluten). Op de kap het Lam Gods op boek met 7 zegels; hierachter een wolkenhemel met engelenkopjes waarboven een kroon met lambrequins die overtopt wordt door een kruis met stralen. Aan weerszijden van de wolkenpartij, op vooruitspringende voluten, de symbolen van de 4 evangelisten.

Het schilderij (olieverf op doek) stelt de opdracht van Christus in de tempel voor.

Het draaitabernakel bestaat uit hout, marmer en brons. Het ronde tabernakel heeft aan de voorzijde een getoogd paneel met een goud beschilderd middenstuk waarop in gesneden reliëf een kelk met hostie met aan weerszijden een palmboom. De kelk staat op een geprofileerd blad ondersteund door gevleugelde cherubs en voluten. Als het voorpaneel weggedraaid wordt ziet men aan de binnenzijde twee halfronde ruimtes met rood fluweel bekleed en versierd met snijwerk van ranken, cherubs en IHS in stralenkrans, alsmede de H. Geest (duif) in stralen en een medaillon met de voorstelling van Christus, gekroond met doornen. Het draaiende gedeelte is gevat in een tempelachtige ombouw bestaande uit een voetregel met vooruitspringende hoeken waarop marmeren zuilen met Ionisch kapiteel die de bovenbouw dragen. Deze uitspringende bovenbouw is geprofileerd en versierd met eier- en tandlijsten. Tussen de zuilen bevinden zich nissen waarin gevleugelde en knielende engelen. De altaartafel heeft de vorm van een graftombe. De eikehouten preekstoel uit ca. 1750 is geleed en bestaat uit een rond voetstuk met een zich naar boven verjongende stam. Rondom de stam vier uitkragende S-vormige voluten waarop de symbolen van de 4 evangelisten. De kuip heeft een met palmet- en acanthusbladeren versierde onderregel en is verder versierd met drie medaillons waarin in reliëf de voorstellingen van Christus, Mozes en Aäron. Tussen de medaillons drie beeldjes van putti met de symbolen van Geloof (kruis), Hoop (anker) en Liefde (hart). Geprofileerde overstekende kapregel waaronder een reliëfrand van acanthusbladeren. Halfronde trap van zes treden. Geschulpte achterwand met 2 cherubs en gedrapeerde gordijnen. Enigszins geschulpt rond klankbord met afhangende rand van lambrequins waarop snijwerk van hoornen van overvloed, vruchtenrankes, vazen en medaillons waarin heiligenfiguren (bustes): Willibrordes met kerk, Augustinus met brandend hart en een monnik. Op de onderzijde van het klankbord een wit geschilderde duif (H. Geest) in stralenkrans. De neo-gotische mahoniehouten lezenaar op de kuip met tweepoot op voluutvormige standers rust op een adelaar met gespreide vleugels. De wit beschilderde houten communiebank uit het eerste kwart van de 18de eeuw in Louis XIV-stijl heeft geprofileerde onder- en bovenregels met vooruitspringende huizen waarop pilasters met lijstwerk. Tussen de pilasters ajour panelen met de volgende voorstellingen: midden: Lam Gods met kruisvaan op boek met 7 zegels; rechts: tafel met toonbroden; links: Ark des Verbonds. Op de twee buitenste panelen vruchtenmanden. De voorstellingen zijn aan beide zijden uitgesneden en omgeven door voluutvormig gebladerte.

Een tweeklaviers mechanisch orgel met zelfstandig pedaal, gemaakt door F.A. Stangenberg in 1915. In 1947 is, bij

herstelwerkzaamheden, een drietal registers gewijzigd door de firma Sanders uit Utrecht. Deze drie gewijzigde registers zijn niet van monumentale waarde uit het oogpunt van monumentenzorg.

Waardering

Oud-Katholieke Kerk met bijbehorend hekwerk als hoofdonderdeel van het kerkelijke complex van algemeen belang wegens architectuurhistorisch waarde alsook van typologische en stedenbouwkundige waarde. Van zeer grote cultuurhistorische waarde zijn de historische onderdelen van het interieur.

Eveneens van cultuurhistorisch belang is het feit dat de kerk een voortzetting is van een oude statie. Tevens van belang in het oeuvre van J.W.F. Hartkamp.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

Monumentnummer*: 504695

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 1 november 1996
Kadaster deel/nr: 82968/44

Complexnummer

504680

Complexnaam

Oud-Katholieke Kerk

*Woonplaats**

Amsterdam

*Gemeente**

Amsterdam

*Provincie**

Noord-Holland

*Straat**

Pieter Baststraat

*Nr**

3

*Toev.**

*Postcode**

1071 TV

*Woonplaats**

Amsterdam

Situering

Locatie

Zuid

*Kadastrale gemeente**

Amsterdam

*Sectie**

U

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

7381

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

Als SACRISTIE en 'LEERINGKAMER' bij de Oud-Katholieke Kerk aan de achterzijde (Z) daarvan opgetrokken bakstenen gebouw op eveneens bakstenen basement bestaande uit een onderkelderde beganegrond onder een plat dak met ajour gemetselde borstwering gedekt door een natuurstenen dekplaat met rondboogvormige bekroningen.

Rechtsgelegen inpandig en rondboogvormige portiek met natuurstenen aanzetstenen aan weerszijden van de boog. Boven de boog drie diepgelegen glas-in-lood vensters onderverdeeld door gemetselde posten op een natuurstenen plint. Boven de vensters hoek- en sluitstenen. Rechthoekige geprofileerde deur met dieper gelegen middenpaneel met rondboogvormig in drieën verdeeld glas-in-lood bovenlicht. Drie kruisvensters met schuiframen van gelijk formaat met kruisvormig onderverdeelde bovenlichten.

Waardering

Sacristie en 'leeringkamer' van typologisch belang alsook van belang als functioneel onderdeel van de Oud-Katholieke Kerk.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Vanwege onderdelen kerk

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument